

DE LIMBURGSE DEVOTIEMEDAILLES

Wanneer we op de kaart van de provincie Limburg de plaatsen aanduiden waarvan wij devotiemedailles kennen, dan valt het onmiddellijk op dat het zwaartepunt in het aloude cultuurgewest Hasselt-Tongeren-Sint-Truiden ligt.

PROVINCIE LIMBURG

1988

Ook de oudste exemplaren (midden 17de - begin 19de eeuw) stammen uit deze streek, nl. uit St.-Truiden (Trudo en Eucherius) en uit de drie grote Mariaorden: Tongeren (Oorzaak onzer blijdschap), Hasselt (Virga Jesse) en Kortenberg (Behoudenis der Kranken).

De jongste medailles (20ste eeuw) zijn gewijd aan populaire toonbeelden als Louwike Paquay (Hasselt) en Plinneke Jeuris (Schakkebroek) of aan Kristoffel, de legendarische toeverlaat bij het steeds onveiligere wordend verkeer.

Het zal de lezer opvallen dat er nogal wat modellen voorkomen met aan een kant een plaatselijke Lievevrouw en op de keerzijde het Heilig Hart van Jezus. De reden is dat die voldoen aan de voorschriften, welke de H. Stoel in 1910 formuleerde in verband met de scapuliermedaille, een van de meest verspreide in alle lagen van het christene volk.

Wij wensen duidelijk voorop te stellen dat deze bijdrage geen catalogus is, noch een volledig overzicht. Het is slechts een algemene kennismaking met een ongewoon rijk gevarieerd thema, waaraan tot op heden geen algemene studie gewijd werd. Bovendien blijven alle denkbare fantasietjes van het souvenir-gejacher - zoals sleutelhangers, autoplakettes, sierspelden, koortjes met miniatuurbeeldjes e.a. - buiten het bestek van dit opstel, ondanks het feit dat ze meer dan eens vervaardigd zijn met behulp van medaillematrizen. De commerciële massaproducten die op alle mogelijke breedtegraden kunnen verkocht worden en niets te maken hebben met de specifieke heiligenverering hier ter plekke worden evenwel behandeld. Volgens datzelfde principe vermelden wij in de bibliografie enkel en alleen die studies welke over Limburgse medailles handelen.

Wij hopen dat ons werk zal beloond worden met een verhoogde interesse voor onze devotie-medailles en dat er nog vele onbekende zullen gesignaleerd worden.

ALDENHEIK (Masseik) - HARLINDIS EN RELINDIS

Voor de twee zussen, Harlindis en Relindis, werd in de eerste helft van de 8ste eeuw een benedictinessenklooster gebouwd op het landgoed van hun Frankische ouders. Het was gelegen langs de Maas en zij zelf waren er de eerste abdiessen.

Later kwam op die plaats een kapittel van kanunniken, die er een belangrijke muntkerk bouwden (12de-13de eeuw).

De verering van Harlindis en Relindis begon reeds zeer vroeg en in 860 werden hun relieken door Franco, bisschop van Luik, verheven.

Vz. Twee staande religieuzen; de linkse draagt de zaquette van het klooster, de andere heeft de abdiestaf in de hand; onderaan rechts het monogram JB; rondom, SS. HARLINDIS ET RELINDIS VIRGINES - ORATE PRO NOBIS / ALDENHEIK

Kz. Blanco

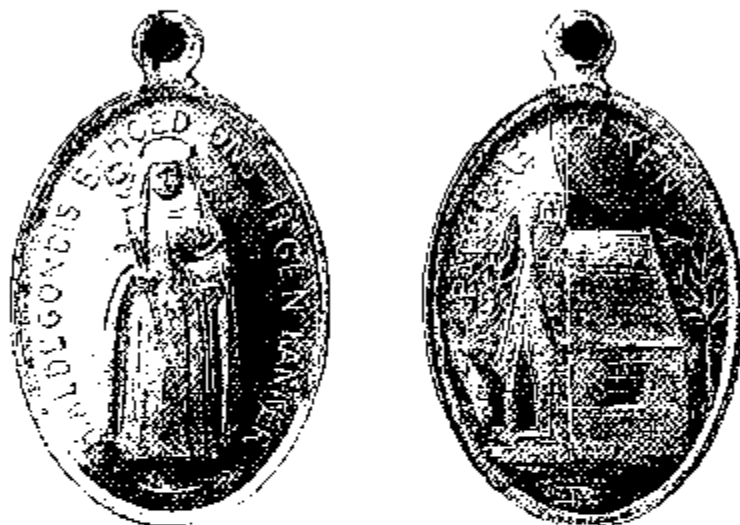
Rond (13,5 mm Ø) - geslagen in witmetaal - 20ste eeuw.

Het monogram JB staat voor J. Balas (Saumur); op het oog is FRANCE ingeslagen.

ALKEN - ALDEGONDIS

In het centrum van Alken, dicht bij de driehenkige St. Aldegondiskerk, werd in 1934 een kapel ter ere van die heilige gebouwd.

Aldegondis stamde uit een adellijk geslacht. Omstreeks 670 schreef ze een visioenenboek in het Frankisch en stichtte nabij Mauveuge een klooster, waar zij rond het einde van de 7de eeuw aan borstkanker overleed. Te Alken aanroept men haar tegen deze kwaadaardige ziekte.

Vz. De Heilige Aldegondis, ten voeten uit, in kloosterpij, met abdisstaf en regelboek; rondom, .H. ALDEGONDIS BEHOED ONS TEGEN KANKER.

Kz. Zijezicht van de kapel; bovenaan, PAROCHIE ALKEN
Ovaal (22 x 16 mm) - geslagen in aluminium - 20ste eeuw.

BOCHOLT - KRISTOFFEL

Bocholt bewaart in zijn parochiekerk een twee en een halve meter hoog St.-Kristoffelbeeld, merkwaardig specimen van de Maaslandse houtsnijkunst uit het einde van de 15de eeuw.

De legende verhaalt dat deze reus tijdens de nacht een kindje op zijn schouder over de rivier droeg. Toen hij er zich over bekleegde dat de vrucht te zwaar werd, antwoordde het knaapje dat zulke geen wonder was, vermits hij, Jezus, het gewicht van heel de wereld torste.

Reizigers en wagenbestuurders vieren hun beschermheilige op 25 juli, maar thans organiseert de broederschap een autotegening op de laatste zondag van juni, omdat op zijn feestdag al heel wat volk met vakantie is.

Typen I

Vz. Het beeld van Kristoffel uit de parochiekerk; links ervan de Kleine Beer, rechts de Grote Beer en de poolster, verzinnbeeldend dat de heilige steeds de goede weg aanwijst; onderaan een engelenvleugel en een autostuur, symboliserend dat Kristoffel de beschermer is van wie met de wagen rijdt; rondom, SINT . KRISTOF - FEL . BOCHOLT

Kz. Een beuketak, duidend op de naam van de gemeente (Bocholt is afgeleid van het Germaanse beko = beuk en hulta = bos en betekent dus beukenbos); rondom, BROEDERSCHAP . S . KRISTOFFEL

Rond (14 en 21 mm Ø) - geslagen in goud, witmetaal en similor - 1933

Ontworpen door Aurelio Mintreuzi (Italië)

Type II

Vz. Als Type I.

Kz. Als Type I.

Zeshoekig (18 x 14 mm) - geslagen in witmetaal - midden 20ste eeuw.

BRUSTEN (St.-Truiden), RIJKEL (Borgloon), ZEPPEREN (St.-Truiden) - DE
DRIE GEZUSTERS

Bedoeld worden hier niet drie zussen, maar wel drie Franse vrouwen - Bertilia, Eutropia en Genoveva - die ieder in een andere streek en in een verschillende periode leefden.

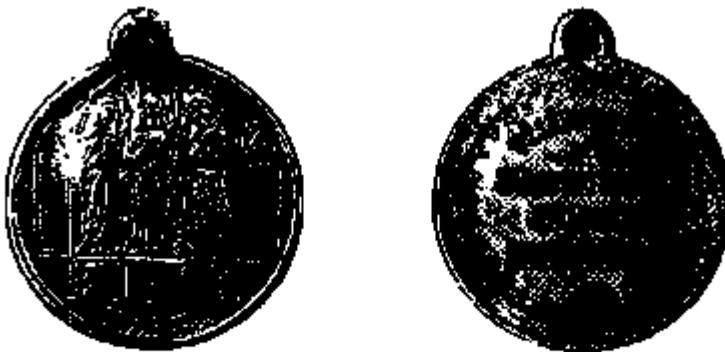
De volksdevotie tot *De Drie Gezusters* is de verkristelijkte Keltisch-Romeinse cultus van de *Matronen* of *Moedergodinnen* die door de Germanen overgenomen werd.

De St.-Eucheriuskapel in Brustee is het centrum van de aloude begaertheit naar Bertilia. Op haar domein van Maroauil (bij Epernay) deed ze een kerk bouwen, waarbij zij als kloizenares ging wonen en stierf (ca. 687).

Te Rijkel vereert men Eutropia, zuster van de W. Nicasius, bisschop van Reims. Ze werd, samen met haar broer en enkele gezellen, door de Vandalen te Reims vermoord (407 of 451).

Zepperen kent de devotie tot de Heilige Genoveva. Deze werd ca. 622 te Nanterre geboren en op 15-jarige leeftijd door de R. Germanus aan God toegewijd. Op voorbeeldige wijze beoefende ze de naastenliefde. Omwille van haar bescherming en voorspraak bij belegeringen en epidemieën is ze de gevierde patrones van Parijs.

Al meer dan honderd jaar wordt in deze Kaspengouwse gemeenten de voorspraak van "De Drie Gezusters" - vooral tijdens de maanden mei en juni - ingeroepen tegen haarworm, maagkwelen, leverstoringen en kinderziekten. Elk van die drie plaatsen heeft zijn bronput waaruit de bedevaarders heilzaam water mee naar huis nemen.

Type I.a

- Vz. In een opengeslagen retabel de beelden van de Drie Gezusters : Bertilde, met in de ene hand een spinklus en in de andere een boek, Eutropia met de abdijstaf (al is ze nooit abdis geweest) en Genevieve, met een brandende kaars en een boek; eronder, op een banderol, hun namen: S^{TE} / BERTILDE, S^{TE} / EUTROPIE, S^{TE} / GENEVIEVE; onder de banderol, A.C
- Kz. In een gegolfd of in een effen paravrand: PELERINAGES / DE / BRUSTHEM / NYCKEL / ZEPPELEN / ---
- Rond (23 mm Ø) - geslagen in messing en aluminium - einde 19de eeuw.

Type I.b

- Vz. De Drie Gezusters, ten voeten uit, boven een banderol met dezelfde inschriften; rechts, onder de banderol, S.N; rondom, een paralcirkel.

Kz. In een parelrand: PELERINAGES / DE / BRUSTHEM / RYCKEL / ZEPPEREN
 Rond (23 mm Ø) - geslagen in messing - einde 19de eeuw.

Typte II

Vz. De Drie Gezusters, ten voeten uit, met kaars of staf in de hand; er-
 onder een banderol met de namen BRUSTHEM, RYCKEL en ZEPPEREN; onder-
 aan rechts, TSCNVDIN

Kz. PELERINAGES / DE / BRUSTHEM / RYCKEL / ZEPPEREN
 Rond (14 mm Ø) - geslagen in witmetaal - 20ste eeuw

HASSELT - H. SACRAMENT VAN MIRAKEL.

Een legende verhaalt dat in 1317 ongewijde handen de H. Hostie aanraakten
 terwijl de kapelaan van Viversel de laatste Sacramenten aan een stervende
 toediende. De hostie begon te bloeden en de priester ging om raad bij een
 geestelijke uit de abdij van Aulne, die tijdelijk in het klooster van de
 cizierciënzerinnen te Herkenrode verbleef.

Weldra vestigden allerlei mirakelen de faam van deze miraculeuze hostie.
 Sinds 1804 wordt die in de Hasseltse hoofdkerk vereerd.

De gotische torenmonstrans, in 1286 vervaardigd in opdracht van Helwigis
 van Diest, prioras van de abdij van Herkenrode, is een van de oudste uit
 ons land en misschien wel ter wereld.

Type I

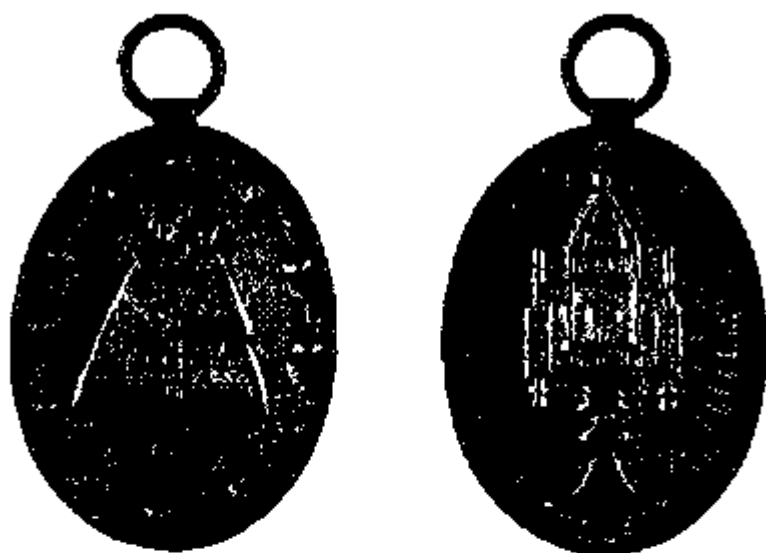
Vz. Torenmonstrans met het H. Sacrament van Mirakel; rondom, * MIRAKULEUS
 Heilig: S(acrame) ^{HT} - VAN HERKENRODE #; in de sfenode, G.VKT
 Kz. VYFTIC / JARIGE / JUBELFEEST / VAN DE / OVERVOERING / NAER / HASSELT /
 II JUNY / 1854
 Ovaal (21 x 17 mm) - geslagen in messing - 1854

Type II

Vz. Torenmonstrans met het Heilig Sacrament van Mirakel in een stralenkrans
 Kz. I ^{HT} S in dezelfde stralenkrans als op de vz.
 Ovaal (47 x 33 mm) - geslagen in verguld metaal - 20ste eeuw.
 De vz. is identiek aan de kz. van de medaille van O.-L.-Vrouw (Virga Jesse)
 en het H. Sacrament van Mirakel, Type I.
 Medaille voor de leden van de Broederschap.

HASSELT - O.-L.-VROUW (VIRGA JESSE) EN HET H. SACRAMENT VAN MIRAKEL

Rond 1350 gaf de bisschop van Luik aan *de Gholde sante marie de hasseit*
 de toestemming tot het bouwen van een kleine kapel ter ere van haar patro-
 nes. Het thans vereerde beeld van de Virga Jesse (gotisch, ca. 1345) werd
 in 1867 plechtig gekroond. Om de zevan jaar hebben ter harex ere luister-
 rijke feesten plaats (de eerstkomende in 1989).

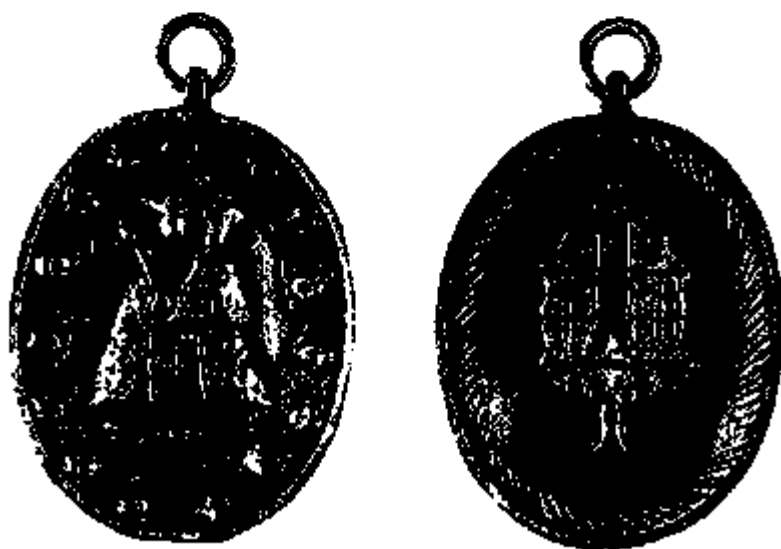

Type I

Vz. Het gansdebeald in brede mantel, in een krans van rozen.

Kz. Torammonstrans met het H. Sacrament van Mirakel in een stralenkrans.

Ovaal (48 x 34 mm) - gedreven in zilver - begin 19de eeuw.

Type II

Vz. Met genadebeeld in brede mantel, in een krans van rozen.

Kz. Cilindermonstrans met het E. Sacrament van Mirakel; in de afnede, een ovale instempeling met de letters IG; rondom, een gearceerde boord.

Ovaal (50 x 37 mm) - gedreven in zilver - begin 19de eeuw.

Op het oog bevindt zich een onleesbare stempel.

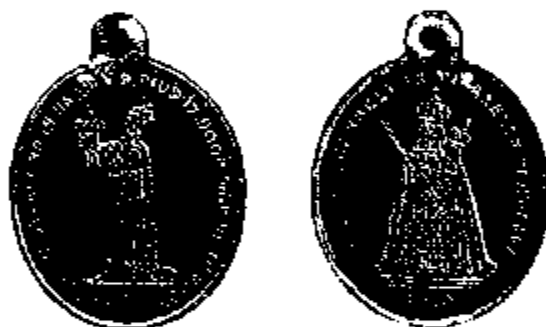
Type III

Vz. Genadebeeld in brede mantel; rondom, VIRGA - JESSE / HASSELT

Kz. Ons onbekend.

Ovaal (30 x 22 mm) - geslagen in messing - begin 19de eeuw.

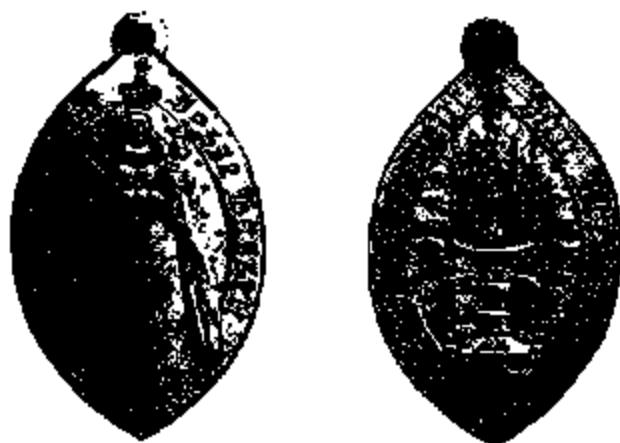
Wij kennen enkel het plaatje van de vz.

Type IV

Vz. Paus, met tiara, wijdt de kroon van de Virga Jesse; in de afnede, 1867; rondom, FLECHTIG GEKROOND IN NAAM V(an).P(aus). PIUS IX . DOOR MGR. DE MERODE

Kz. Genadebeeld in brede mantel; rondom, O.L.V. V(an).HASSELT IN MIRAKELEN VERMAARD; in de afnede, B.V.O.

Ovaal (22 x 19 mm) - geslagen in zilver - 1867.

Type V

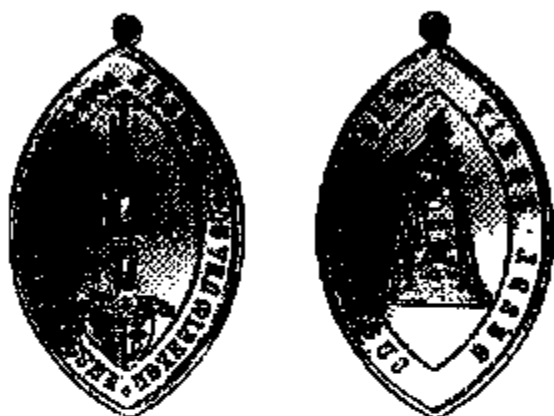
Vz. Genadebeeld in brede mantel op een achtergrond met sterretjes; rondom, O.L.V. VIRGA - JESSE HASSELT; in de afsnede, PHILIPPEN boven een kruis.
 Rs. Toremonstrans met het H. Sacrament van Mirakel, omgeven door lissende vlammen; op de achtergrond, een winpel met de inscriptie HAS - SELT; in de afsnede, het stadswapen; rondom, + A.H. SACRAMENT - VAN MIRAKEL +
 Ovaal (35 x 21 mm) - geslagen in wicmetsaal - 2de helft 19de eeuw.

Type VI

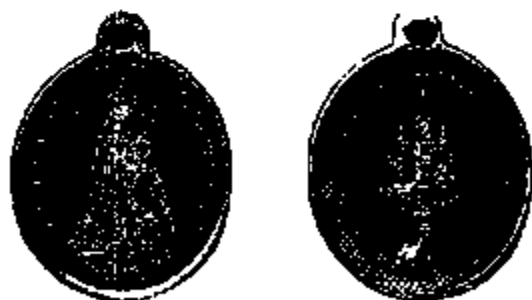
Vz. Genadebeeld in brede mantel, omgeven door een omlijsting gevormd door vier cirkelsegmenten en vier uitspringende hoeken; rondom, NOTRE DAME - VIRGO IESSE / HASSELT

- Kz. Cirkelsegmenten rond de torenmonstrans met het H. Sacrament van Mirakel,
omgeven door dezelfde omlijsting als op de vz.; rondom, S^{T} SACRAMENT
DE MIRACLE DE HERCKENRODE A HASSELT
- Rond (24 mm $\emptyset$) - geslagen in messing - midden 19de eeuw.
- Op de vz. staat foutief VIRGO voor VIRGA.

Type VII

- Vz. Genadebeeld in brede mantel; rondom, ONZE LIEVE VROUW VIRGA JESSE
- Kz. Torenmonstrans met het H. Sacrament van Mirakel, rustend op het stads-
wapen; rondom, HASSELT JOUBELFEEST 1804 - 1904 A.H. SACRAMENT VAN
MIRAKEL +
- Ovaal (60 x 38 mm) - geslagen in messing - 1904.

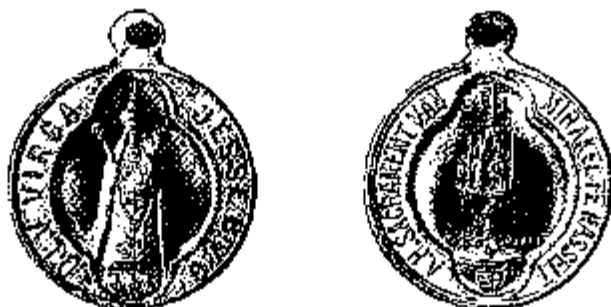
Type VIII

Vz. Genadebeeld in brede mantel; rondom, O.L.V.V. HASSELT IN MIRAKELN
VERMAARD / B.V.G.

Kz. Monstrans met het H. Sacrament van Mirakel; rondom, H. SACRAMENT VAN
MIRAKEL - VAN HERCKENRODE TE HASSELT; in de afnede, MC

Ovaal (22 x 19 mm) - geslagen in zilver, messing, witmetaal en aluminium -
ca. 1925.

De letters MC onder de monstrans zijn de initialen van Michel Geyssens van
Hasselt.

Type IX

Vz. Het genadebeeld in brede mantel, rustend op een sokkel met drie ex-
voto's in hartvorm; rondom, een omlijsting bestaande uit vier cirkel-
segmenten en O.L.V. VIRGA - JESSE B.V.O.

Kz. De torenmonstrans met het H. Sacrament van Mirakel, rustend op het
stadwapen; rondom, een omlijsting bestaande uit vier cirkelsegmenten
en A.H. SACRAMENT VAN - MIRAKEL TE HASSELT

Rond (20 x 24 mm Ø) - geslagen in witmetaal en aluminium - 2de helft 20ste
eeuw. Op sommige exemplaren bevindt zich aan de voet van de monstrans links
een driehoekige meesterstempel (onleesbaar) en rechts FRANCE.

Type X

Vz. Genadebeeld in brede mantel; rondom, VIRGA JESSE

Kz. Torenmonstrans met het H. Sacrament van Mirakel; rondom, H. SACRAMENT
VAN MIRAKEL

Trapeziumvormig (15 x 12 mm) - geslagen in witmetaal en blauw geëmailleerd
metaal - 20ste eeuw.

BASSELT - HEILIG PATERKE

In een gezin uit Tongeren, waar de mariële vroomheid hoog stond aangeschreven, werd Lowieke Paquay als vijfde van tien kinderen geboren in 1828. Hij trad in de orde van de minderbroeders, kreeg er de kloosternaam Valentinus en werd in 1854 tot priester gewijd. De volgelingen van Sint-Franciscus bedienden sinds 1636 de kerk van de "Virga Jesse" te Hasselt. Het is daar dat Valentinus de wijdvermaarde biechtvader werd van de ontelbaren die bij hem troost en zieleleiding vonden. Hij overleed er op nieuwjaarsdag 1905. In 1926 werd zijn lichaam overgebracht naar het huidige klooster van de minderbroeders te Hasselt, waar naast de kerk een neoromaanse zijkapel over zijn grafombe werd bijgebouwd. Die behoort nog steeds tot de drukste bezochte bidplaatsen van Limburg. Op 4 mei 1970 verleende Paulus VI hem de titel van *venerabilis d.i. eerbiedwaardig*, de eerste stap naar zijn zaligen heiligverklaring.

Type I

Vz. Borschbeeld van het Heilig Paterke naar links; rond het hoofd: SERVUS DEI - P. VALENTINUS

Kz. St.-Antonius zonder baard (type minderbroeders).

Rond (18 en 23 mm Ø) - geslagen in witteetami - 1906.

Vervaardigd in Frankrijk en in de handel gebracht door Esser-Demagnée, goudsmid te Hasselt.

Type II

Vz. Borstbeeld v.h. Heilig Paterke in vooraanzicht; rond het hoofd: SERVUS DEI - P. VALENTINUS

Kz. St.-Antonius met baard (type capucijnen).

Rond (16 mm Ø) - geslagen in witmetaal - ca. 1920.

Vervaardigd door Colombo Medaglia, Milaan (Italië).

Type III

Vz. Borstbeeld van het Heilig Paterke in vooraanzicht; rond het hoofd: SER / VUS - DEI; onderaan: P. VALENTINUS

Kz. St.-Antonius zonder baard; errond, SANCT(e) ANTONIUS - ORA PRO NOBIS

Rond (14, 16 en 22 mm Ø) - geslagen in aluminium en witmetaal - ca. 1930.

Vervaardigd door Vorfeld (Kavalaer, Duitsland). Er bestaan ook versies met op de kz. een Madonnakop, de Onbevleete Ontvangenis of O.-L.-Vrouw van Altijdurende Bijstand.

Type IV

Vz. Borstbeeld van het Heilig Paterke in vooraanzicht, in een effen rand;
rond het hoofd: SER / VUS - DEI; ondereen: P. VALENTINUS

Kz. St.-Antonius - St.-Kristoffel.

Rond (14mm Ø) en achthoekig (26 mm) - geslagen in witmetaal en similor -
ca. 1975.

Vervaardigd door Mattinaux (Saumur, Frankrijk).

Type V

Vz. Borstbeeld van het Heilig Paterke in vooraanzicht; links: P. VALENTINUS
en het monogram JB; rechts: FRANCE

Kz. St.-Antonius.

Vijfhoekig (16 mm) en rond (18 mm Ø) - geslagen in witmetaal - ca. 1985.

Vervaardigd door J. Balme (Saumur, Frankrijk). Er bestaat een varianta zonder het woord FRANCE op de vz.

Type VI

Vz. Borstbeeld van het Heilig Paterke in vooraanzicht.

Kz. St.-Kristoffel.

Achthoekig (11 mm) - geslagen in witmetaal en blauw geëmailleerd metaal -
pidden 20ste eeuw.

HELCHTEREN (Bouthalen) - LUCIA

In de neogotische St.Trudokerk te Helchteren prijkt een beeld van de H.
Lucia uit de jaren 1700. Deze Siciliaanse maagd, die de marteldood stierf
tijdens de christenvervolging van Diocletianus (303-304) werd te Syracuse
reeds vroeg vervaard.

De kleurrijke legende verhaalt dat zij, bij de wonderbare genezing van haar moeder op het graf van de H. Agathe te Catania, al haar bezittingen aan de armen schonk. Haar heidense bruidegom werd daardoor zo wedend dat hij haar aanklaegde als christin. Zij werd veroordeeld tot de dienst in een bordesl, maar zelfs vassen vermochten niet het meisje daarheen te slepen. Dan werd een brandstapel opgericht, maar die berokkende haar niet het minste latsel. Ten slotte werd ze door een baulsknecht gedood, die een zwaard door haar hals stak.

Als we bij haar naam aan het Latijnse lux denken, dan betekent Lucia zoveel als de lichtbrengende. Daarom is ze een toevlucht bij allerlei oogkwalen.

Vz. De H. Lucia, naar links gekeerd, met in de rechterhand een bord waarop twee ogen liggen en in de linker de peltsak van het martelaarschap; rondom, ✦ GENOOTSCHAP VAN DE H. LUCIA ✦ /HELCBTEREN

Kz. Jesus, ten voeten uit, met beide handen zijn hart aanwijzand; rondom, ✦ HEILIG HART VAN JESUS ONTFERM U ONZER ✦ /HELCBTEREN

Ovaal (19 x 15 mm) - geslagen in messing - einde 19de eeuw.

De twee kruisjes in de vorm van een klevertje op vz. en kz. zijn waarschijnlijk het merk van Vachette (Parijs).

HEPPENEERT (Maaseik) - O.-L.-VROUW VAN RUST

Sinde 1883 wordt Onze-Lieve-Vrouw van Rust intens vereerd in de parochiekerk van Heppeneert.

Het eiken beeld - waarschijnlijk een fragment van een retabel uit het begin van de 16de eeuw - stelt Sint-Jan voor met de Moeder Gods in bezwijming. Tot aan de Franse Revolutie werd het beeld vereerd te Eban, in een kapel die vanaf 1725 bediend werd door de kruisheren van Maaseik. Door toedoen van één hunner, Pater P.A. Coopsens die geboortig was uit deze stad, kwam het in Heppeneert terecht.

O.-L.-Vrouw wordt er aanroepen tegen koorts, tandpijn en slapeloosheid, alsook voor rust en vrede in leven en sterven. De Aartsbroederschap verspreide haar devotie tot over onze grenzen.

Type I

Vz. Beeld van O.-L.-Vrouw van Heppeneert, op een achtergrond bezaaid met sterretjes.

Kz. O.L.V. / VAN / DE RUST / TE / HEPPENEERT / BID / VOOR ONS

Ovaal (22 x 19 mm) - geslagen in messing - 19de eeuw.

Gesigneerd met een rozetje.

Type II.a

Vz. Beeld van O.-L.-Vrouw van Heppeneert; rondom, O.L.V. VAN - RUST BID VOOR ONS / HEPPENEERT

Kz. Jezus met beide handen Zijn Hart aanwijzend; rondom, HEILIG HART VAN JESUS ONTFERM U ONZER

Ovaal (21 x 17 mm) - geslagen in messing en aluminium - einde 19e eeuw.

Gesigneerd met kruisjes in vorm van klavertje (Vachette, Parijs).

Type II.b

Vz. Beeld van O.-L.-Vrouw van Heppeneert; rondom, NOTRE DAME DE - REPOS PRIEZ POUR NOUS / HEPPENEERT

Kz. Jezus met beide handen Zijn Hart aanwijzend; rondom, COEUR SACRE DE JESUS AYEZ PITIE DE NOUS

Ovaal (21 x 17 mm) - geslagen in messing en aluminium - eind 19de eeuw.

Gesigneerd met kruisjes in vorm van een klavertje (Vachette, Parijs).

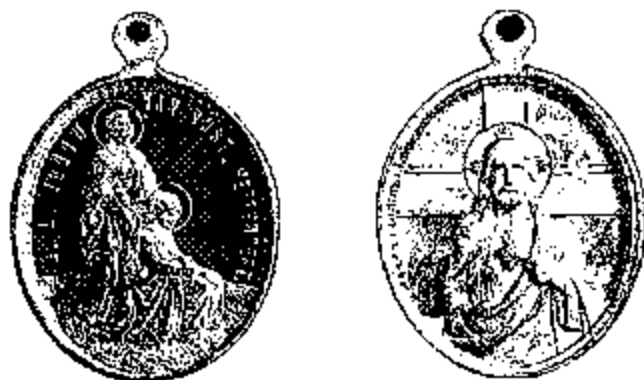

Type II.c

Vz. Beeld van O.-L.-Vrouw van Heppeneert; rondom, * O.L.V. VAN RUST -
BID VOOR ONS * / HEPPENEERT

Kz. Jezus die met een hand zijn Hart aanwijst en de andere verwelkomend
uitsprekt; rondom, HEILIG HART VAN JESUS ONTFERM U ONZER *

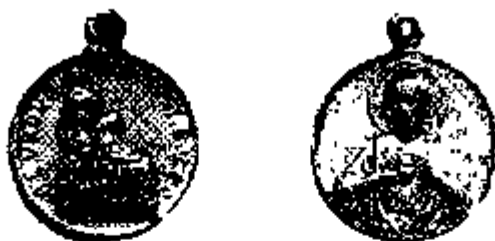
Ovaal (22 x 17 mm) - geslagen in messing - einde 19de eeuw.

Type III

Vz. Beeld van O.-L.-Vrouw van Heppeneert; rondom, O.L.VROUW-VAN RUST,
HEPPENEERT.

Kz. Borstbeeld van het H. Hart vóór drie balken van Zijn kruis.
Ovaal (25 x 22 mm) - geslagen in aluminium - einde 19de eeuw.

Type IV

Vz. Beeld van O.-L.-Vrouw van Heppeneert op effen achtergrond; onderaan rechts het monogram JB; rondom, O.L.VROUW-VAN RUST.B.V.O.; op de sokkel van het beeld, HEPPENEERT

Kz. Borstbeeld van het H. Hart.

Rond (13, 18 en 25 mm $\emptyset$) - geslagen in zilver, messing, aluminium, witmetaal en similor - 20ste eeuw.

Het monogram JB staat voor J. Balme, Saumur.

Type V

Vz. Beeld van O.-L.-Vrouw van Heppeneert; op de achtergrond een landschap met kerk en kapel; rechts van het beeld, "Tschudin"; rondom, O.L.V. VAN RUST-BID VOOR OHS; in de afsmede, HEPPENEERT

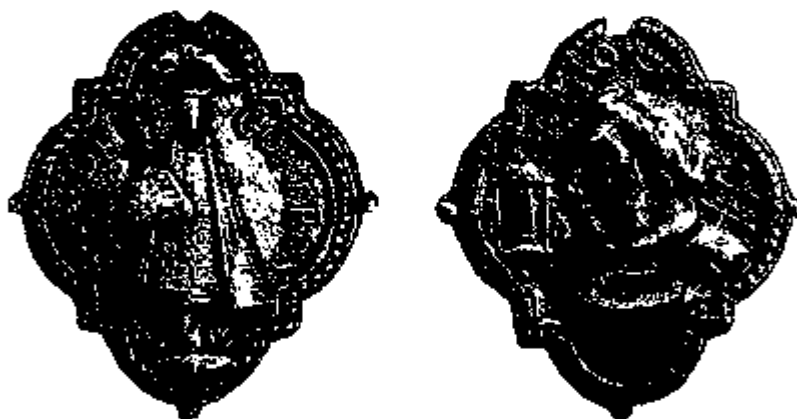
Kz. H. Hart van Jezus.

Rond (14, 18 en 24 mm $\emptyset$) - geslagen in witmetaal en similor - 20ste eeuw.
Gegraveerd door Tschudin (Frankrijk).

KORTENBOS (Nieuwerkarken) - O.-L.-VROUW, BEBOUDENIS DER KRANKEN

Een beboote uitboek van Kozen was destijds slacht befaamd omdat allerlei schorremorrie er zich schuilhield en de streek onveilig maakte. Op aanraden van een minderbroeder uit Sint-Truiden plaatste de grondeigenares een Mariabeeldje tegen een eik (1636). Toen de mare zich verspreidde dat daar vele genezingen bekomen werden, kwamen de gelovigen van beide en ver er de voorspraak van Maria inroepen.

De inwoners uit de buurt timmerden aan de boom een primitief kapelletje op en de pastoor van Kozen, een norbertijn uit Averbode, vroeg aan zijn abt enkele assistenten. De prelaat was de zaak van "den Kortensbosch" zo zeer genegen, dat hij er in 1641 de eerste steen van een ruine kerk liet leggen, die op 1 mei 1648 ingewijd werd door de hulpbisschop van Luik. In 1873 werd de *Behoudenis der Kranken* uitgeroepen tot patrones van Limburg. Namens Leo XIII kroonde Ngr. Doutreloux, bisschop van Luik, plechtig haar beeld op 1 mei 1898.

Type I.a

Vz. Het beeld, in mantel, aan een boom bevestigd; rondom, S(ancta).M(aria).

DE - CORT(en)BOS

Rz. Buste van Sint-Norbertus naar links; erboven, S. NOBB(ertus)

Gelobd ovaal (35 x 30 mm) - gegoten in zilver - 17de eeuw.

Type I.b

Vz. Het beeld, in mantel, aan een boom bevestigd; rondom, COURTEE. - BOS .

O.F.

Kz. Buste van St.-Norbertus naar links; erboven, .S. - NORBERT(us)

Gelobd ovaal (20 x 19 mm) - gegoten in zilver - 17de eeuw

Type II

Vz. Het beeld, in mantel, aan een boom bevestigd; C(arten)B(oe)

Kz. Monstrans; S(aucte) I(cannes)

Ovaal (11 x 9 mm) - gegoten in zilver - 17de eeuw.

Type III.a

Vz. Staand beeld, zonder mantel; onderaan, HASSELT P.F. MILIS, 1848; rondom,

SALUS-IMPIMORUM

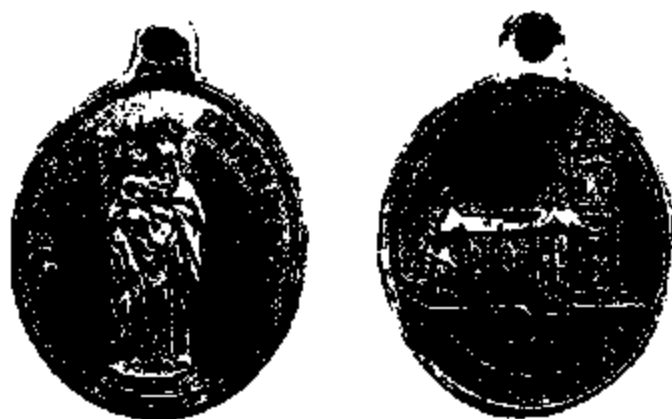
Kz. Kerk van Kortenberg, vanuit het zuiden gezien; CORIENBOSCH

Ovaal (24 x 20 mm) - geelgaten in zilver en messing - 1848

Medaille gegraveerd door Constantin Jéhotte; in de handel gebracht door

H.P.-P. Milis, drukker te Hasselt, bij de viering van het jubileum - 1648-

1848 - door Pius IX ingesteld (1-15 mei).

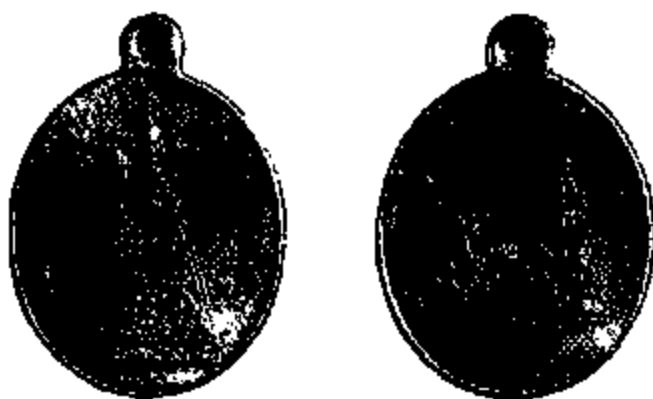

Type III.b

Vz. Staand beeld, zonder mantel; links aan de rand, vlammend hart; rondom,
SALUS - INFIRMORUM

Kz. Kerk van Kortzenbos, vanuit het zuiden gezien; in de afsnede, .✠. /
CORTEMBOSCH

Ovaal (23 x 19 mm) - geslagen in messing - 2de helft 19de eeuw.

Type IV

Vz. Staand beeld, in mantel; links aan de rand, vlammend hart; rondom,
SALUS - INFIRMORUM

Kz. Kerk van Kortenberg, vanuit het zuiden gezien; rondom, SANCTUAIRE DE
CORTENBOSCH; in de afsnede, $\frac{1}{2}$

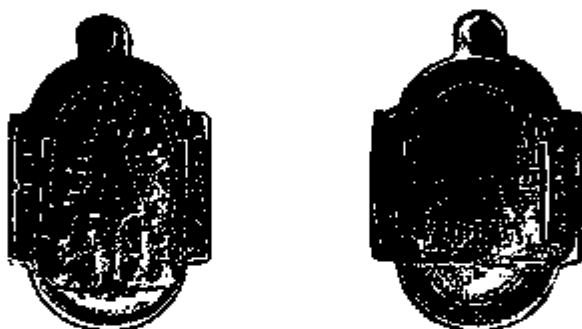
Ovaal (21 x 19 mm) - geslagen in messing - 2de helft 19de eeuw.

Type V.a

Vz. O.-L.-Vrouwebeeldje aan de eik; aan de voet vier geknielde bedevaar-
ders; rondom, O.L.V. VAN CORTENBOSCH BID VOOR OMS (of: SALUT DES INFIRMES
PRIEZ POUR NOUS)

Kz. Kerk van Kortenberg, vanuit het zuiden gezien; in de afsnede, $\frac{1}{2}$; rondom,
KERK VAN CORTENBOSCH (of: SANCTUAIRE DE CORTENBOSCH)

Ovaal (21 x 17 mm) - geslagen in aluminium - 2de helft 19de eeuw.

Type V.b

Vz. Zoals type V.a, maar met rondom, BEHOUDENIS DER KRANKEN B.V.O.

Kz. Zoals type V.a, maar blanco afsnede; rondom, KERK VAN CORTENBOSCH

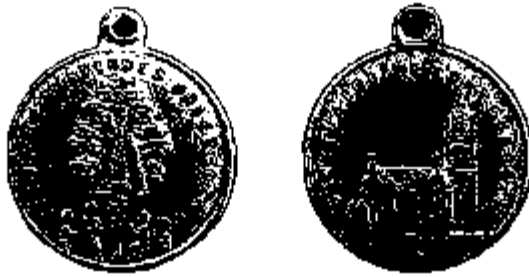
Boven en onder afgeronde rechthoek (22 x 16 mm) - geslagen in messing en
aluminium - begin 20ste eeuw.

Type V.c

Vz. O.-L.-Vrouwebeeldje aan de eik; aan de voet vier geknielde bedevaarders.

Kz. Kerk van Kortenberg, vanuit het zuiden gezien.

Ovaal in georneerde Jugendstil-Ijzat (31 x 22 mm) - geslagen in aluminium -
begin 20ste eeuw.

Type VI.a

Vz. Het beeldje aan de eik; aan de voet vier neergeknieelde bedevaarders; rondom, SALUT DES INFIRMES PRIEZ P.N.

Kz. Kerk van Kortenberg, vanuit het zuiden gezien; rondom, SANCTUAIRE DE CORTENBOSCH

Rond (18 mm Ø) - geslagen in messing en aluminium - 2de helft 19de eeuw.
Vervaardigd door Pezin, Lyon.

Type VI.b

Vz. Zelfde voorstelling als type VI.a, maar de achtergrond is bezaaid met sterretjes; rondom, SALUT DES INFIRMES PRIEZ POUR NOUS

Kz. Zelfde voorstelling als type VI.a, maar de achtergrond is bezaaid met sterretjes; rondom, SANCTUAIRE DE CORTENBOSCH; In de afenede, $\ddagger$

Rond (21 mm Ø) - geslagen in witmetaal - 2de helft 19de eeuw.

Type VII

Vz. Het beeld, in mantel; rechts onderaan een signatuur (*); rondom, O.L.V. VAN CORTENBOSCH-BID VOOR ONS (of: O.L.V. VAN KORTENBOSCH)

Kz. H. Hart van Jezus (bij uitzondering "Het oog Gods", misschien duidend op verscheidene genezingen van oogkwalen die er bekomen werden).

Rond (9, 13, 15, 18, 20 en 22 mm Ø) - geslagen in aluminium en witmetaal -
2de kwart 20ste eeuw.

(A): Gesigneerd F. Bonnet, M.F. R. Beval of K P (Frankrijk)

Type VIII

Vz. Het beeld, zonder mantel; rondom, O.L. VROUW - KORTENBOS
Kz. H. Hart van Jezus.

Rond (18 mm Ø) - geslagen in similor - 2de helft 20ste eeuw.

Type IX

Vz. Links het beeld zonder mantel, rechts de basiliek; onderaan links het
monogram JB; rondom, O L V VAN KORTENBOS B V O

Kz. MAAK / ONZE WEG / VEILIG

Rond (38 mm Ø) - geslagen in witmetaal - 2de helft 20ste eeuw.

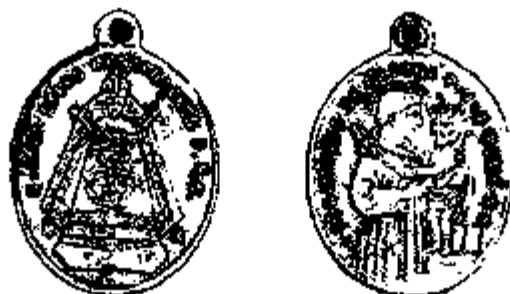
Vervaerdigd door J. Balme, Esumur.

Mit de laatste decennia dateert een gekleurd prentje van het Mariabeeld,
als medaille gemonteerd in een aluminium rand (22 x 15 mm).

MONTENAKEN (Gingeloo) - O.-L.-VROUW VAN STEPS

In 1213 had te Montenaken de veldslag plaats tussen de Brabantse en Luikse troepen: de overwinning van de Luikenars werd toegeschreven aan St.-Lambertus en aan Onze-Lieve-Vrouw.

Dicht bij de parochiekerk staat de kpel van Steps - de huidige dateert van 1853 - met een gotisch Mariabeeld (1478) dat op z.g. Spaanse wijze gekleed is met een stijve, onderaan wijd uitlopende mantel. Het is een van de oudste bedevaartplaatsen uit Haspengouw. In 1961 werd de broederschap heringericht onder de nieuwe titel *O.-L.-Vrouw van Steps, patrones van de weggebruikers*. Sindsdien worden er elk jaar, op de eerste zondag van mei, de motorvoertuigen gezegend.

Type I

Vz. O.-L.-Vrouw van Steps; rondom. ✚ N.D. DE STEPS MONTENACKEN P(riez). P(our).N(ous). ✚

Kz. De Heilige Antonius van Padua, met het Kindje Jezus op de arm, naar rechts; rondom. ✚ S.^T ANTOINE DE PADoue PRIEZ POUR N(ous) ✚

Ovaal (21 x 17 mm Ø) - geslagen in messing - tweede helft 19de eeuw.

De twee kruisjes in vorm van klavertje op de vz. en kz. zijn het merk van Vachette (Parijs).

Type II

Vz. O.-L.-Vrouw van Steps; rondom, SALUS INFIRMOBUM - STEPS O(re).P(ro).
N(obis).

Ks. St.- Martinus die zijn mantel deelt met een bedelaar; erboven, MONTE-
MAKER; links onderaan gesigneerd *M*

Rond (20 mm Ø) - geslagen in witmetaal - midden 20ste eeuw.

Vervaardigd in Frankrijk.

ROSMEEK (Bilsen) - BERTILIA

Deze Frankische heilige, afkomstig uit de streek van Soissons, was priorin van het benedictinessenklooster te Jouarre (24 km. ten oosten van Meaux). Omstreeks 659 werd ze de eerste abdis van Challes (27 km. ten westen van Meaux), het adellijk stift dat koningin Bathilde, weduwe van Clovis II, er een paar jaren voordien gebouwd had. Zij overleed op 5 november ca. 705. Haar relikven berusten te Challes en haar hoofd te Jouarre.

Wordt Bertilia te Bruntem vereerd als een van *De Drie Gezusters*, in Rosmeer is de z.g. *Moeder*.

Ook hier werd de put met miraculeus bronwater niet vergeten.

Een kapelletje tegen de buitenmuur van het koor herinnert aan de kluis die de heilige tijdens haar laatste jaren te Maroeuil bewoonde.

Vz. Borstbeeld van de H. Bertilia, met op het hoofd een kroon van kruisjes en harten; zij draagt een lange halsketting met een hartje als hanger; in de afsnede een kruisje in de vorm van een klavertje; rondom, H. BERTILIA - VAN - ROSMEER - B.V.O.

Kz. O.-L.-Vrouw van de Miraculeuze Medaille; rondom, O MARIA ZONDER VLEK ONTVANGEN BID VOOR ONS DIE ONZEN / TOEVLUGT - TOT U NEMEN / 1830

Ovaal (22 x 18 mm) - geslagen in messing - laatste kwart 19de eeuw.

Het klavertje op de vz. ja het merkraken van Vachette (Parijs).

RUTTEN (Tongeren) - EVERMARDS

Evermarus, een Fries edelman op bedevaert naar het graf van de Heilige Servatius te Maastricht, werd samen met zijn zeven makkers door de rovers van Kaco uitgeschud en vermoord te Rutten (ca. 700).

In de dorpskerk wordt zijn reliekschrijn bewaard en in een kapel uit 1784 bevindt zich een beeld van hem en een schilderij uit de Leikse school (18de eeuw), dat hun marteldood voorstelt.

Op 1 mei - wa de hoogmis - trekt de processie met het beeld en de relieken door het dorp en wordt het wijdvermaarde Evermarusspel opgevoerd. De pelgrims nemen wat aarde mee uit het z.g. graf van de martelaar, om dieren te genezen van allerlei kwalen. Uit de nabijgelegen bron putten ze water als heelmiddel tegen de koorts.

Vz. Geknielde Evermarus, met pelgrimstaf en hond, naar rechts gekeerd; onderaan, langsbeem de rand vier stempels (o.a. links P en in het midden FRANCE).

Kz. S. EVERMARUS / O(ra).P(ro).N(obie). / RUTTEN ROSSON omgeven door een omlijsting, gevormd door vier cirkelssegmenten en vier uitspringende hoeken.

Rond (15 mm Ø) - geslagen in witmetaal - eerste helft 20ste eeuw.

SCHAKKERBROEK (Herk-de-Stad) - AMANDINA

Pluette Jeuris - met haar kloosterszus Zuster Amandina - werd in 1872 geboren als zevende van een boeregezin te Schakkerbroek, waar haar geboortehuis gerestaureerd en als museum ingericht werd.

Tijdens de Bokkeroepstand in China (1900) stierf ze als franciscaner - missionaris van Maria de marteldood, samen met zeven zusters, twee missiebisdommen en verscheidene zendingen.

Zij werd onthoofd. Haar beste zorgen besteedde ze aan de weesmeisjes van de provincie Sjansi. Tot het laatste moment bleef ze vroom en opgewekt, zodat de Chinezen haar "Zuster Immerblij" noemden. Ze werd in 1946 zalig verklaard door Pius XII. Het bisdom Hasselt viert haar nagedachtenis op 10 juli. Moeders bidden tot haar om raad en geluk voor hun kinderen.

Vz. Hoofd van Amundins, in vooraanzicht; rondom, G(elukzalige). AMANDINA
FRANCISCANES N(assionaris).(van)M(aria).

Kz. De parochiekerk van Schakkebroek; rondom, SCRANKEBROEK - * 1872
~~1872~~ 1900.

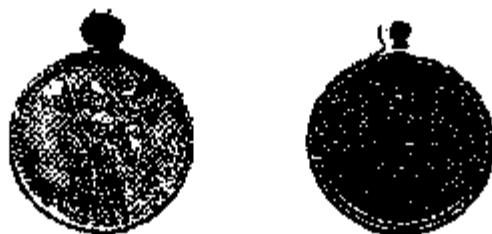
Rond (18 mm Ø) - geslagen in aluminium en similor - midden 20ste eeuw.

SINT-HUBRECHTS - HERN (Boesselt) - HUBERTUS

Sint-Huibrechts-Hern kende reeds in de 11de eeuw een vereering voor Sint-Hubertus, de laatste bisschop van Maastricht, die ca. 720 zijn zetel naar Luik verplaatste.

Volgens de legende werd hij van zijn losbandig leven bekeerd, toen hem tijdens de jacht een hert verscheen met een kruis midden het gewei.

Hij is de zeer populaire patroon van de jagers. Aangeropen tegen de hondsdolheid wordt op 3 november, zijn feestdag, het Sc.-Hubertusbrood gewijd en uitgedaald.

Vz. Staande Hubertus met het hert, naar rechts gakeerd; rondom, een parelrand.

Kz. HERN S^T HUBERT / kruis met stralsbundels / H. HUBERTUS / BID VOOR ONS;
rondom, een parelrand.

Rond (16 mm Ø) - geslagen in aluminium - 1ste helft 20ste eeuw.

SINT-TRUIDEN - TRUDO / EUCHERIUS en BENEDICTUS / SCHOLASTICA

In de tijd van de Romeinen was Sint-Truiden reeds een bewoonde kern. Ca. 655 stichtte Trudo, zoon van de graaf van Henegouwen, er een abdij waar Eucharius, bisschop van Orléans, als monnik ging leven nadat Karel Martel hem verbannen had. Na zijn overlijden werd Eucharius naast Trudo ter aarde betaeld. Abt Wiric van Stapel (1155-1180) deed boven het graf een kapel bouwen, die weldra zou uitgroeien tot een bekende bedevaartplaats.

Benedictus van Nursia (ca 480-547), de grondlegger van de benedictijnenorde, wordt de patriarch van de monniken uit het Westen genoemd. Hij stierf als abt van het beroemde klooster van Monte Cassino.

Zijn zus Scholastica - chermante fantasie dachtte dat het zijn tweelingzuster was - stichtte in de nabijheid een vrouwenconvent. Beiden rusten in éénzelfde graf.

De regel van Benedictus werd gevolgd in de St.-Truidense abdij en in de benedictinessenkloosters aldaar: St.-Trudodel (in het gehucht Straeten) en St.-Catharina (buiten de Stapelpoort).

Vz. Links de H. Trudo, met de maquette van zijn klooster in de handen, rechts St.-Eucharius, in bisschopsgewaad, met mijter en staf, beiden ten voeten uit; onderaan in 't midden, het wapen van Maurus Vander Heyden, abt van St.-Trudo (1690-1730), met de spreuk: IN NOMINE (sic) DOMINI (In de naam des Heren); aan de voeten van St. Eucharius een

Klein figuurtje, met kroon op het hoofd en hamer in de hand (waarschijnlijk Karel Martel); bovenaan, S. TRVDO - S. EVCHERIVS.

Kz. Links de H. Benedictus, met in de hand een beker waaruit het legendarisch serpent opkronkelt, rechts de H. Scholastica, met een boek waarop de duif uit de legende; beiden ten voeten uit en met de staf van hun waardigheid in de hand; onderaan, tussen hen beiden, de Benedictus-medaille; bovenaan, S. BENEDICTI * S. SCHOLAST.

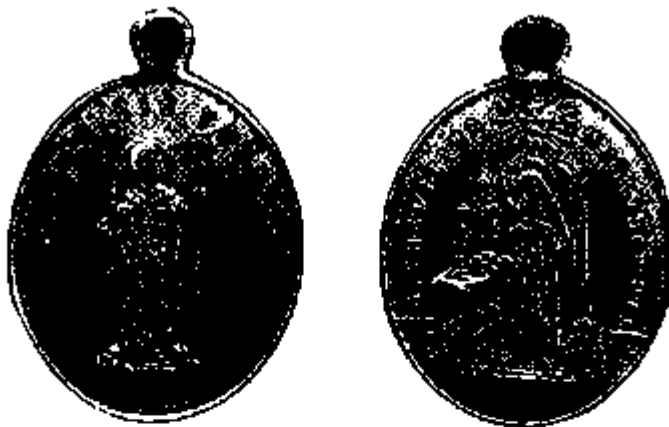
Achthoekig (36 x 32 mm) - geslagen in messing - einde 17de eeuw.
Stijlverschillen tussen Vs. en Kz. bewijzen dat ze niet van éénzelfde hand zijn.

Een haast identieke Kz. zien we op een medaille van O.-L.-Vrouw van Albandorf in Silezië (ca. 1700).

SINT-TRUIDEN - TRUDO en CHRISTINA DE WONDERBARE

Christina werd onstreeks 1150 te Brustem geboren in een eenvoudig landbouwersgezin. Ze was amper vijftien jaar toen haar beide ouders overleden. Met haar zus moest ze dan zorgen voor het huishouden en de boerderij. Haar levensbeschrijving is een kleurig fresco van de meest legendarische, soms extravagante, elementen met hier en daar een vleugje historie. De mensenielden haar voor een heke uit de bossen van Haspengouw, waar ze de drukte van de wereld ontvlucht was. Meer dan eens ontsnapte ze aan doodskist en kerker! Maar op de dag dat een wonderbare olie uit haar borsten vloeide, die de ontelbare wonden geneas welke ze door wrede mishandeling in de gevangenis opgelopen had, beslofte men dat ze een heilige was. Haar laatste negen levensjaren bracht ze door in het land van Loon, waar ze aan de deuren bedelde, starvende joden en zondaars bijstond en een leven van ascese en boetvaardigheid leidde voor de zielen in nood. Wegens haar gave van profetie gingen vele geestelijken bij haar te rade. Zij was het ook die aan St.-Lutgardis te kennen gaf dat Jezus verlangde dat deze zou binnentreden in de abdij van Aywieres. Het laatste deel van haar leven bracht Christina door bij de benedictinessen in het St.-Katarinaklooster te Sint-Truiden, waar ze door Beatrijs tot het leven werd teruggeroepen. Deze wonderbare, rijk begenadigde vrouw uit ons volk, stierf - voor de derde keer en thans voor goed - op 24 juli 1224.

Haar relikuen beruften destijds in de redemptoristenkerk van Stenaert te St.-Truiden en in het bisdom Hasselt wordt haar gedachtenis gevierd op haar sterfdag.

Vz. De Heilige Trudo, in bisschoppelijk gewaad en ten voeten uit, in voor-
aanzicht; in zijn rechterhand de naquette van de abdij; rondom, H. TRUDO
BID VOOR ONS

Kz. Christina, die - volgens de legende - tijdens haar eerste uitvaartmis
plots opstaat en naar het gewelf van de kerk fleddert (op beval van
de plebaan keerde ze naar de aarde terug); de Heilige Geest, onder de
gedaante van een duif, overschaduwet het tafereel; rondom, H. CHRISTINA -
BID VOOR ONS

Ovaal (23 x 18 mm) - geslagen in messing - tweede helft 19de eeuw.

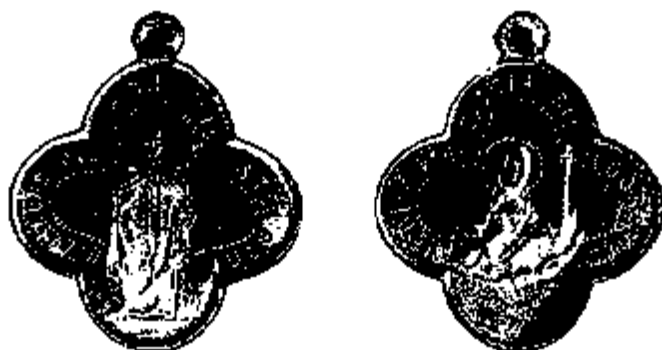
STOKROOIE (Bazalt) - ANANDUS en RITA

De neoclassicistische parochiekerk van Stokrooie is toegewijd aan de Hei-
lige Anandus. Deze werd in het begin van de 7de eeuw in Aquitanië geboren
en leidde gedurende vijftien jaar een kluizenaarsleven te Bourges. Nadien
werkte hij als missiebisshop bij de Franken en de Friesen, verkondigde
het geloof o.m. in de streek van Gauc, Antwerpen en in Haspengouw en werd
een tijdje residentieel bisshop van Maastricht-Tongeren. Hij overleed rond
679 in de door hem gestichte abdij van Elso bij Doornik.

Na een gedwongen en ongelukkig huwelijkleven, werd Rita opgenomen in het
klooster van de augustinessen te Cascia (Italië) waar ze begenadigd werd
met de stigmata door een losgekomen doorn uit de kroon van de gekruisigde

Zaligmaker. Zij overleed op A° 1457.

Na haar heiligverklaring in 1900 werd ze spoedig de erg populaire heilige van de onmogelijke en hopeloze zaken.

Vs. De Heilige Amandus in bisschoppelijk gewaad, ten voeten uit en in voor-
aanzicht; rondom, een parellijn en H. AMANDUS BID VOOR ONS . STOKROOI
Kz. Borstbesied van de H. Rita naar links; vóór haar, een lezenaar met een
kruis; rondom, een parellijn en H. RITA VAN CASSIA BID VOOR ONS

Geloid (23 x 23 mm) - geslagen in aluminium - 20ste eeuw.

TONGEREN - O.-L.-VROUW, OORZAAK ONZER BLIJDSCHAP

De H. Materous bouwde in het begin van de 6de eeuw te Tongeren, de oudste stad van ons land, de eerste kerk en wijdde ze toe aan de H. Maagd. Een eerbiedwaardige traditie zegt dat onder de Mariaheiligdommen Tongeren het *prima cis Alpes* (eerste ten noorden van de Alpen) is.

In 1479 werd het huidige beeld in processie rondgedragen en in de kerk geplaatst. De glimlachende Moeder Gods houdt haar Kindje op de linkerarm en biedt het met de rechter een tros druiven aan. Jezus heeft er sentje uitgeplukt en toont ze haar. Aan Maria's gordel hangt een zwaard, wat duidt op Judith, die het hoofd van Holofernes deed rollen. *Gij zijt de Jeruzalems glorie, de oorzaak van Israels blijdschap, de luister en roem van ons volk en ons geslacht* (Boek Judith, XV, 10).

In 1890 kroonde Mgr. Doutreloux het genadebeeld namens Leo XIII. Toen werd weer aangeknoopt bij de aloude traditie van alle zeven jaar de rijke reliekenchat te tonen an in plechtige processie door de straten te dragen (wat

in 1988 geschiedde). Een pauselijke bul van 20 februari 1931 verheef de kerk tot basiliek.

Typa I

Vz. O.-L.-Vrouw met Jezus op de arm; beiden zijn gekroond, dragen een patar-
noster en rijk georneerde mantels; links en rechts van het beeld: 17 - 87;
rondom, CAUSA . MOST — RAE — LAETITIAE; in de afsnede, O.P.N.

Kz. Blanco.

Ovaal (54 x 33 mm) - geslagen in zilver - 1787.

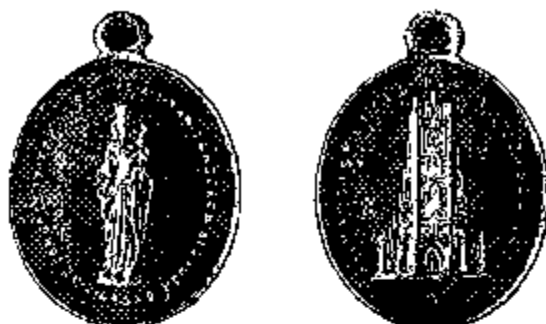
Typa II

Vz. Geneesbeeld van O.-L.-Vrouw op een achtergrond besaaid met kruisjes;
rondom, SOUVENIR DU COURONNEMENT DE LA S^{TE} VIERGE DE TOUGRES(sic); in
de afsnede, 31 AOUT 1890

Kz. De Heilige Moeder Anna geeft onderricht in de H. Schrift aan haar doch-
ter Maria; de achtergrond is besaaid met kruisjes; rondom, SAINTE ANNE
PRIEZ POUR NOUS

Rond (32 mm Ø) - geslagen in messing - 1890

Vervaardigd door Pennin (Lyon).

Type III.a

Vz. Genadebeeld van O.-L.-Vrouw; rondom, N.D. DE TONGRES PRIEZ POUR NOUS ★
O.L.V. VAN TONGEREN BID VOOR ONS ★

Kz. Vooraanzicht van de kerk; rondom, PRIMA CIS ALPES B(eatac).M(ariac)-
V(irginis).CONSECRATA (de eerste ten noorden van de Alpen aan de H.
Maagd Maria toegewijd); in de afsnede, M

Ovaal (23 x 10 mm) - geslagen in messing - einde 19de - begin 20ste eeuw.

Type III.b

Vz. Genadebeeld van O.-L.-Vrouw; rondom, N.D. DE TONGRES PRIEZ POUR NOUS ★
O.L.V. VAN TONGEREN BID VOOR ONS ★

Kz. H. Hart van Jezus; rondom, COEUR DE JESUS AYEZ PITIE DE N.

Ovaal (23 x 19 mm) - geslagen in aluminium - einde 19de - begin 20ste eeuw.

Type IV.a

Vz. Het Genadebeeld op een achtergrond bezaaid met sterretjes; rondom,
een georneerde rand

Kz. O.L.V. / VAN / TONGEREN

Ovaal (18 x 13 mm) - geslagen in witmetaal - begin 20ste eeuw.

Type IV.b

Vz. Genadebeeld op een effen achtergrond; rondom, een georneerde en uitge-
smeden rand.

Kz. SOUVENIR / DE / N.O / DE / TONGRES

Ovaal (27 x 20 mm) - geslagen in witmetaal - begin 20ste eeuw.

Type V

Vz. Genadebeeld van O.-L.-Vrouw van Tongeren.

Kz. O.L.V. / TONGEREN / B.V.O.

Ovaal (20 x 13 mm) - geslagen in witmetaal - 1988

Vitgegeven ter gelegenheid van de kroningsfeesten.

Type VI

Vz. O.-L.-Vrouw van Tongeren met het Kindje Jezus op de arm en een druif-
vantros in de hand; beiden zijn glorieus gekroond; rondom, CAUSA NOSTRAE
- LAETITIAE; op de borst van Maria, TONGEREN; onderaan rechts, JB mono-
gram.

Kz. Blanco

Rond (16 mm Ø) - geslagen in witmetaal - 1988

Geslagen door J. Balwe (Saumur) bij gelegenheid van de Kroningsfeesten.

Voorbehouden voor medewerkers en geestelijken.

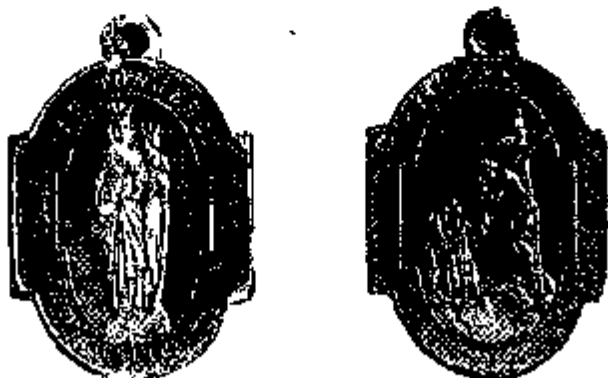
TONGEREN - O.-L.-VROUW en LUTGARDIS

Adolf Duclos en Guido Geselle hebben het impuls gegeven tot de verering van St.-Lutgardis als patrones van de Diëtse taal en letterkunde en als schutenvrouwe van het Vlaamse volk.

De vader van Lutgardis was een welgesteld poorter uit Tongeren, haar moeder een verarmde adelvrouw. A° 1194 trad ze in als oblata bij de benedictinessen te St.-Truiden, waar zij begenadigd werd met verscheidene visioenen van Christus, haar hemelse bruidegom. o.m. de bekende kruisomhelzing. Lutgardis ging over naar de strengere orde van Cîteaux. Om niet tot abdis in een Waals klooster verkozen te worden, bekam ze de gunst nooit Frans te kennen.

Deze hoogstbegenadigde mystieke was een goedhartige raadgeefster voor ontelbaren, zo gelseerden als eenvoudigen. Gedurende de laatste elf jaren van haar leven had zij het gezicht verloren: daarom is zij de patrones van de blinden.

Naar de plannen van Jozef Ritzen bouwde Tongeren in 1953-54 ten zuidoosten van het station de St.-Lutgardiskerk als nationaal Vlaams heiligdom.

Type I

Vz. Beeld van O.-L.-Vrouw van Tongeren; rondom, een parellijn en O.L.V. VAN TONGEREN R.V.O. / CAUSA NOSTRAE LAETITIAE

Kz. St.-Lutgardis ontvangt de omhelzing van de Gekruisigde; rondom, een parellijn en H. LUTGARDIS VAN TONGEREN / R.V.O.

Boven en onder afgeronde rechthoek (22 x 16 mm) - geslagen in aluminium of witmetaal - einde 19de eeuw.

Op beide kanten staat foutief R voor B(id).

Type II

Vz. Beeld van O.-L.-Vrouw van Tongeren; bovenaan, O.L.V. VAN - TONGEREN

Kz. St.-Lutgardis met kruisbeeld in de handen; rondom, SANC-TA - LUTGARDIS

Ovaal (19 x 13 mm) - geslagen in witmetaal - 20ste eeuw.

TONGEREN - KINDJE JEZUS VAN PRAAG

Zoals in de Ara Coeli te Rome sinds het einde van de 15de eeuw een intense verering ontstond voor *Il Santo Bambino*, zo werd de Boheemse hoofdstad Praag de bakermat van een wijdvermaarde devotie tot het Kindje Jezus.

Het land was volop verwickeld in de Dertigjarige Oorlog (1618-1648) tussen keizer Ferdinand II en de protestantse vorsten. Na zijn overwinning richtte Ferdinand uit dankbaarheid meerdere karmelietenkloosters op, o.m. te Praag in 1624.

Vier jaar later kregen de paters er een beeldje van prinses Polyxene de Lobkowitz, die het van haar Italiaanse moeder had ontvangen. Het stelt het

Kindje Jezus voor dat een kroon op het hoofd draagt, in de linkerhand een wereldbol houdt met een kruisje erop en zegenend twee vingers van de rechterhand uitstrekt. Wat de specifieke symboliek is om de *Salvator Mundi* voor te stellen.

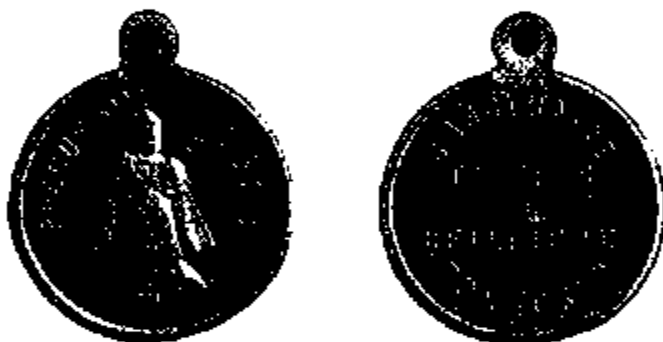
In 1894 kwamen de Zusters van de H.K. Harten zich te Tongeren vestigen. Van in den beginne zorgde de algemene overste voor een afgietsel van het Praagse beeldje en blande er de devotie, vooral tijdens het seizoen van de georganiseerde bedevaarten (Paasmandag - 1 september). Men bidt er om moed en sterkte in allerlei kwalen.

Type I.a

Vz. Beeld van het Kindje Jezus; arrond. PRAGUE - 1628

Kz. SOUVENIR / DE / TONGRES

Rond (15 en 23 mm Ø) - geslagen in aluminium - 20ste eeuw.

Type 1.b

Vz. Beeld van het Kindje Jezus, met een stralenkrans rond het hoofd; arrond. PRAGUE - 1628

Kz. SANCTUAIRE / TONGRES / * / HELLIGDOM / TONGEREN

Rond (15 en 23 mm Ø) - geslagen in aluminium - 20ste eeuw.

Type II

Vz. Beeld van het Kindje Jezus.

Kz. TONGRES / TONGEREN

Ovaal (9 x 7 mm en 15 x 10 mm) - geslagen in blauw geëmailleerd metaal en

Type III

Va. Beeld van het Kindje Jezus.

Kz. TONGRES / TONGEREN

Rond fantasiemodel met gelobd midden (14 mm Ø) - geslagen in blauw geëmailleerd metaal - 2de helft 20ste eeuw.

WIMBERTINGEN (Bassalt) - GILLIS

In het midden van de 7de eeuw kwam Gillis (Egidius) uit zijn geboortestad Athene naar het zuiden van Frankrijk, waar hij een klooster stichtte tussen Arles en Nîmes.

Zijn begraafplaats aldaar werd een van de drukst bezochte bedevaartplaatsen van de middeleeuwse christenheid (St.-Gillis-du-Gard). De legende verhaalt dat Gillis een hinde als troesteldier had, toen hij nog kluizenaar was. Toen de meute van Wamba, koning van de Visigoten, het diertje opjaagde, werd Gillis door een pijl getroffen.

De uit het kraupelhout opdagende jagers ontdekten de heilige, die de hinde beschermend in zijn armen hield. Hun jachthonden stonden roerloos als aan de grond genageld.

Sinds de parochiekerk in 1868 begunstigd werd met een relikwie van de zo populaire Sint-Gillis, wordt er naar Wimbertingen druk gebedeneegd voor kinderen die lijden aan stuipen en vallende ziekten en thans ook - teken van deze jachtige tijd - tegen allerlei zenuwkwalen.

Vz. De baardige, langharige Gillis, door een pijl getroffen, beschermt zijn hinde; rondom, H. EGIDIUS - BID VOOR ONS

Kz. In sierletters: † HEILIGDOM † / SINT / GILLIS / WIMBERTINGEN

Rond (14 mm Ø) - geslagen in similor - 2de helft 20ste eeuw.

ZAMMELEN (Kortessen) - AMANDUS

Evenals Amandus te Stokrooie de patroonheilige is van de parochiekerk, zo is *De Apostel van Vlaanderen* dat ook te Zammelen, een gehucht van de deelgemeente Vlierwaal, landelijk woondorp in het zacht golvend Haspengouw.

Vz. Amandus met bisschopsmitjer op het hoofd en met de maquette van een klooster dat hij stichtte in de hand; ongebruikelijk in de iconografie van deze heilige is de arend rechts boven hem (wellicht het symbool dat hij te Rome een visioen ontving van de H. Petrus, die hem naar Gallië stuurde); aan zijn voeten een dier dat op een beer lijkt (het zou het door Amandus overwonnen heidendom kunnen verzinnebeelden); onderaan, langsheen de rand, FRANCE

Kz. SANCTUS / AMANDUS / ★ ★ / O.P.N. / ZAMMELEN

Rond (14 mm Ø) - geslagen in aluminium - 20ste eeuw.

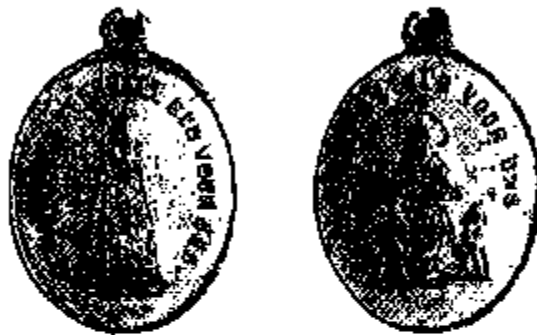
ZUTENDAAL - O.-L.-VROUW, BEHOUDENIS DER KRANKEN

Op het einde van de 15de eeuw bestond er te Zutendaal al een devotie tot onze Hemelmooder.

Het grote, eiken beeld dat thans vereerd wordt in de Onze-Lieve-Vrouwekerk dateert uit de 16de eeuw. Op de linkerarm draagt Maria haar Goddelijk Kind en met de rechterhand houdt ze een scepter en een driuventros

vaet. Dat laatste attriboot duidt in zijn mystieke betekenis op Christus' bloed, dat de kalk van de Kerk vult.

Jezus heeft het boek des levens in zijn hand, wat daarop een appel als symbool van de overwonnen zonda. (*Malum* betekent immers in het Latijn zowel het boze als appel). Moeder en kind zijn gekroond en dragen rijk georneerde mantels. De *Behoudenis der kranten* wordt aangeropen tegen jicht, verlamming en breuken, vooral op de 15de augustus, feestdag van haar oehemelopneming.

Typa I

Vz. O.-L.-Vrouw, in een rijk georneerde mantel en met Jezus op de rechterarm; rondom, O.L.V. VAN SUTENDAEL BID VOOR ONS.

Kz. Knielande Sint Rochus, de tweede patroonheilige van de kerk, naar links gekeerd; achter hem, een hond; rondom, H. ROCHUS BID VOOR ONS

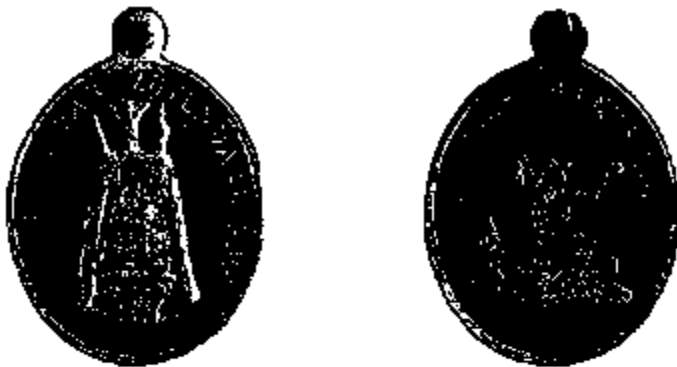
Ovaal (24 x 20 mm) - geslagen in koper - midden 19de eeuw.

Typa II.a

Vz. O.-L.-Vrouw, in een rijk georneerde mantel en met Jezus op de linkerarm, op een sokkel; rondom, O.L.VROUW VAN SUTENDAEL B.V.O.; in de afwaaede, een kruisje in de vorm van een klavertje.

Kz. H. Rochus naar rechte gekeerd; rondom, HEILIGE ROCHUS B.V.O.; in de afwaaede, een kruisje in de vorm van een klavertje.

Ovaal (30 x 27 mm en 24 x 20 mm) - geslagen in koper en aluminium - ca. 1890. Het kruisje in vorm van een klavertje is het merkteken van Vachette (Parijs)

Type II.b

Vz. O.-L.-Vrouw, in een rijk georneerde mantel en met Jezus op de linkerarm, op een sokkel; rondom, O.L.VROUW VAN ZUTENDAAL B.V.O.; in de afsnede, een driehoekje.

Kz. Knielende Sint Rochus naar rechts gekeerd; voor hem een hond; bovenaan, HEILIGE ROCHUS B.V.O ; in de afsnede, een driehoekje.

Ovaal (24 x 20 mm) - geslagen in koper, brons en aluminium - 1945.

Type III.a

Vz. O.-L.-Vrouw, in een rijk georneerde mantel en met Jezus op de linkerarm, omgeven door een stralenkrans.

Kz. O.L.VROUW VAN ZUTENDAAL B.V.O.

Rond (16 mm Ø) - geslagen in silver, witmetaal en blauw geëmailleerd metaal - 1977. Uitgave van het Meriacomité.

Type III.b

Vz. O.-L.-Vrouw in een rijk geornuwerde, lang afhangende mantel, met Jezus op de linkerarm.

O.L.V. VAN - ZUTENDAAL

Ke. Blanco

Rond (18 en 23 mm Ø) - geslagen in zilver en witmetaal - 1981 - 1982.

Uitgave van het Mariaconité.

LITERATUURHasselt

De Zevenjaerlijke Virga Jessefeesten te Hasselt, in Kunst en Oudheid in Limburg, 9, Sint-Truiden, 1975, p. 15-17, nrs. 32-40,

De Hasseltse Virga Jesse en haar kerk, [Hasselt], 1981, nrs. 150-159.

Kortenbos

C. BAMPB, *Médailles religieuses de Cortenbosch, in Cortenbosch, Recueil de notes historiques concernant cette localité, Hasselt, 1898, p. 11-12.*

(Uittreksel uit *L'ancien Pays de Loos* Jg. 2 (1893).)

M. GOYENS, *Nedailles van O.L.V. van Kortenbosch, in Geschiedenis van Kortenbosch, (Hasselt, 1948), p. 150-151, ill. 12.*

J.L. GUIOTH, *Histoire Numismatique de la Belgique, I, Hasselt 1851, p. 233-234, pl. 39.*

M.E [OC], *Nedailles de M.-D. de Cortenbosch, in Revue Belge de Numismatique, Jg. 48 (1950), p. 120-121.*

Sint-Truiden

C. BAMPB, *Notice sur une médaille inédite de Saint-Benoit, frappée pour l'abbaye de Saint-Trond par l'abbé Van der Heyden de Hasselt, in Revue Belge de Numismatique, Jg. 38 (1882), p. 640-645, pl. XX.*

J. VAN HECHHELEN, *Trudo Anno 1683. Uitvoerige beschrijving van een Sint-Truidense pelgrimmedaille met de daarop voorkomende thema's., [Peer, 1985].*

Zutendaal

C. PUT, *Nedailles van O.L.Vrouw van Zutendaal, in Gossu-Tijdingen, Jg. 21 (1984), p. 137-142.*

Joa PHILIPPEN